

USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl předsedou senátu JUDr. Jaroslavem Vlašínem v právní věci žalobce: **D. P.**, zastoupený opatrovníkem L. L., proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Věznice Rýnovice**, se sídlem Belgická 3765/11, Jablonec nad Nisou, o ochraně před nezákonným zásahem, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočky v Liberci ze dne 13. 4. 2023, č. j. 59 A 21/2023 - 20,

takto:

- I. Žalobci **se přiznává** osvobození od soudních poplatků.
- II. Soud **ustanovuje** zástupcem žalobce pro řízení o kasační stížnosti **Mgr. Miroslava Burgeta**, advokáta se sídlem Aloise Krále 2640/10, Prostějov.

Odůvodnění:

[1] Nejvyšší správní soud obdržel dne 15. 4. 2023 kasační stížnost, prostřednictvím níž se žalobce (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení shora označeného usnesení, kterým krajský soud odmítl podle § 46 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) jeho žalobu na ochranu před nezákonným zásahem.

[2] Stěžovatel v kasační stížnosti požádal o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Na výzvu soudu k doložení majetkových poměrů opatrovník sdělil, že stěžovatel nemá žádný movitý či nemovitý majetek a nemá žádný příjem, přičemž ani přes svou invaliditu nemá nárok na invalidní důchod. Na podporu svého tvrzení doložil rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení ze dne 27. 4. 2021, č. j. X, jímž byly zamítnuty námitky stěžovatele proti rozhodnutí téhož správního orgánu ze dne 10. 6. 2020, č. j. X, kterým byla zamítnuta žádost stěžovatele o přiznání invalidního důchodu. Nejvyšší správní soud rovněž nahlédl do spisu krajského soudu vedeného pod sp. zn. 59 A 21/2023, v němž je založen rozsudek Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 21. 12. 2022, č. j. 3 Nc 7309/2022 - 245. Tímto rozsudkem byla stěžovateli omezena svéprávnost, přičemž není mimo jiné způsobilý nakládat s finančními prostředky přesahujícími částku 300 Kč týdně. Z rozsudku dále vyplývá, že stěžovatel trpí lehkou mentální retardací, je ve výkonu trestu odnětí svobody s plánovanou dobou ukončení výkonu trestu ke dni 24. 8. 2026, nemá přiznaný příspěvek na péči, nepobírá dávky státní sociální podpory a nepobírá ani žádný důchod.

[3] Dle § 36 odst. 3 s. ř. s. *účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*

[4] Podle § 35 odst. 10 s. ř. s. *navrhovatel, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odstavci 2 platí v takovém případě stát.*“

[5] Z uvedeného vyplývá, že předpokladem pro osvobození od soudních poplatků je nedostatek prostředků, který účastníkovi brání hradit poplatek z vlastních zdrojů. Pro ustanovení zástupce pak musí být kumulativně splněny dvě podmínky: 1) účastník splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a 2) ustanovení je nezbytné k ochraně jeho práv.

[6] Nejvyšší správní soud připomíná, že účelem obou institutů, tj. osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce, je ochrana práv účastníka řízení, která je neschopností uhradit soudní poplatek a služby advokáta z důvodu jeho nedostatečných majetkových poměrů vážně ohrožena. Smyslem tedy není nahradit účastníkovi finanční zátěž spojenou se soudním řízením, ale zajistit přístup k soudu. Je proto na žadateli, aby soudu prokázal, že pro tuto úlevu splňuje stanovené předpoklady.

[7] Nejvyšší správní soud posoudil obě žádosti a dospěl k závěru, že jim lze vyhovět.

[8] Pokud jde o osvobození od soudních poplatků, má Nejvyšší správní soud za to, že majetkové poměry stěžovatele jsou natolik nepříznivé, že odůvodňují plné osvobození od soudních poplatků. Stěžovatel uvedl, že nevlastní žádný majetek, a v důsledku výkonu trestu odnětí svobody a nepříznivého zdravotního stavu nemá žádné finanční příjmy a ani přiznané žádné dávky sociálního zabezpečení. Nepříznivé majetkové poměry stěžovatele jsou navíc Nejvyššímu správnímu soudu známy taktéž z jeho úřední činnosti (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 1. 2023, č. j. 5 As 338/2022 - 27). Nutno zároveň podotknout, že v daném okamžiku nelze kasační stížnost stěžovatele považovat *prima facie* ani za zjevně neúspěšnou. Nejvyšší správní proto stěžovatele výrokem I. osvobodil od soudních poplatků.

[9] Stěžovatel naplnil i obě podmínky nezbytné pro ustanovení zástupce, neboť splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků a zastoupení advokátem je podle § 105 odst. 2 s. ř. s. podmínkou řízení o kasační stížnosti (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 6. 2018, č. j. 8 As 167/2017 - 58). Nejvyšší správní soud proto vyhověl návrhu stěžovatele a ustanovil mu k ochraně jeho práv zástupce Mgr. Miroslava Burgeta, advokáta se sídlem Aloise Krále 2640/10, Prostějov, neboť

pokračování

uvedený advokát se mimo jiné specializuje na správní právo, má sídlo ve stejném městě, ve kterém má trvalý pobyt opatrovník stěžovatele, a zároveň byl ustanoven stěžovateli jako zástupce v již zmíněném řízení o kasační stížnosti vedeném Nejvyšším správním soudem pod sp. zn. 5 As 338/2022. S případem stěžovatele je již tedy obeznámen.

[10] Nejvyšší správní soud na závěr dodává, že shledal podanou kasační stížnost projednatelnou. Ustanovenému zástupci zasílá na vědomí kasační stížnost a napadené usnesení krajského soudu a ponechává na jeho úvaze, zda se rozhodne kasační stížnost doplnit. K případnému doplnění kasační stížnosti mu Nejvyšší správní soud stanoví soudcovskou lhůtu 30 dnů, v níž ho současně vyzývá k vyčíslení hotových výdajů a odměny za zastupování, ke sdělení, zda je plátcem daně z přidané hodnoty, a rovněž ke sdělení čísla bankovního účtu, na který mu má přiznanou odměnu poukázat.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 2. května 2023

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu